

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ

και

Γεωγραφική Κατανομή¹
των Ποικιλιών
Ελιάς

στην ΕΛΛΑΔΑ

Tou
Γεωργίου Δ. Κωστελένου
Γεωπόνου Α.Π.Θ.

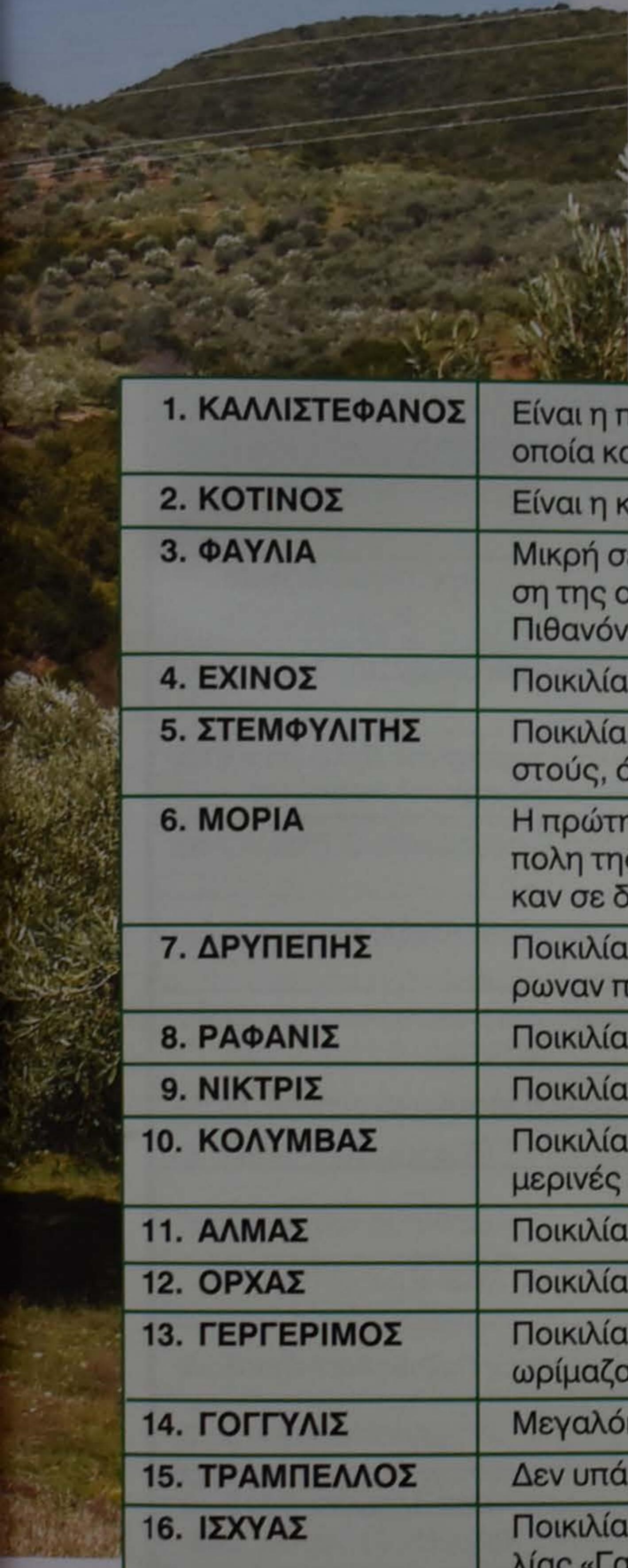
H

ελιά καλλιεργείται στον ευρύτερο Ελλαδικό χώρο τα τελευταία τουλάχιστον 3.500-4.000 χρόνια, δηλαδή από τη Μινωική εποχή μέχρι και τις πρέρες μας, ενώ από απολιθωμένα φύλλα ελιάς πλικίας 60.000 ετών περίπου που βρέθηκαν στη Θήρα, επιβεβαιώνεται η ύπαρξη άγριων ελιών στην ευρύτερη περιοχή κατά τους προϊστορικούς χρόνους. Από την αρχαιότητα περιέχεται σε κείμενα Ελλήνων συγγραφέων. Αναφορές υπάρχουν επίσης από πολλούς συγγραφείς και για τις καλλιεργητικές φροντίδες που αφορούν το δένδρο της ελιάς, όπως π.χ. τον πολλαπλασιασμό, τη φύτευση, το κλάδεμα, τη λίπανση και τη συγκομιδή της. Ενδεικτικά μόνον αναφέρονται οι: Θεόφραστος, Λίδυμος, Ταραντίνος, Λεοντίνος, Αφρικανός, Σωτίωνας, Βάρωνας κ.α..

Από την αρχαία ελληνική γραμματεία προκύπτει ότι στην αρχαία Ελλάδα υπήρχαν - διακρίνονταν τουλάχιστον δεκαέξι (16) διαφορετικές ποικαλίες

ελιάς. Μία σύντομη αναφορά γι' αυτές κάνει στο έργο του «Το δένδρο της ελαίας και η καλλιέργειά του» ο Ν. Λύχνος, (τόμος Α', σελίδες 162

και 163), όπου κατά λέξη αναφέρει: «....Οι Ελληνες, κατά τα υπό των Ιπποκράτους, Θεοφράστου, Αριστοτέλους, Ερμίππου, Χαρεκράτους, Αριστοφά-

νους, Παυσανίου, Πλινίου, Ομήρου, κ. α. αναφερόμενα, διέκρινον 16 ποικιλίας κατά τόπους και αναλόγως του προορισμού και της καταστάσεως αυτών, του σχήματος του καρπού των,

κυρίως δε του τρόπου της παρασκευής αυτού.....».

Οι ποικιλίες λοιπόν αυτές και με τη σειρά που τις αναφέρει ο Ν. Λύχνος είναι:

1. ΚΑΛΛΙΣΤΕΦΑΝΟΣ	Είναι η ποικιλία ελιάς που υπήρχε στην περιοχή της Αρχαίας Ολυμπίας από την οποία κατασκεύαζαν τα στεφάνια των αθλητών.
2. ΚΟΤΙΝΟΣ	Είναι η κοινή αγριελιά
3. ΦΑΥΛΙΑ	Μικρή σε μέγεθος καρπού ποικιλία, όπως η αγριελιά, μόνο που κατά την ωρίμαση της ο καρπός γινόταν λευκός. Πιθανόν να αντιστοιχεί στη σημερινή ποικιλία «Λευκόκαρπη».
4. ΕΧΙΝΟΣ	Ποικιλία με φύλλα που στην κορυφή τους είχαν μεγάλο και γαμψό αγκάθι.
5. ΣΤΕΜΦΥΛΙΤΗΣ	Ποικιλία με καρπούς μελανού χρώματος, τους οποίους τους παρασκεύαζαν σπαστούς, όπως οι σημερινές «κοπανιστές».
6. ΜΟΡΙΑ	Η πρώτη ήμερη ελιά και βρισκόταν στο άδυτο του ιερού της Αθηνάς στην ακρόπολη της Αθήνας. Από την ελιά αυτή παρήχθησαν πολλές άλλες και φυτεύτηκαν σε διάφορα μέρη της Αττικής.
7. ΔΡΥΠΕΠΗΣ	Ποικιλία με καρπό σχήματος βελανιδιού. Οι καρποί της, αφού ωρίμαζαν και ζάρωναν πάνω στα δένδρα έπεφταν μόνοι τους.
8. ΡΑΦΑΝΙΣ	Ποικιλία ελιάς με καρπούς σχήματος ραπανιού.
9. ΝΙΚΤΡΙΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί παρασκευάζονταν σε αλάτι.
10. ΚΟΛΥΜΒΑΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί διατηρούντο ακέραιοι μέσα σε λάδι όπως οι σημερινές «κολυμπάδες».
11. ΑΛΜΑΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί διατηρούντο σε άλμη.
12. ΟΡΧΑΣ	Ποικιλία ελιάς με καρπό σχήματος όρχεος.
13. ΓΕΡΓΕΡΙΜΟΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί επίσης έπεφταν μόνοι τους από τα δένδρα όταν ωρίμαζαν.
14. ΓΟΓΓΥΛΙΣ	Μεγαλόκαρπη ποικιλία ελιάς, παρόμοια με την ποικιλία «αλμάδα».
15. ΤΡΑΜΠΕΛΛΟΣ	Δεν υπάρχουν στοιχεία.
16. ΙΣΧΥΑΣ	Ποικιλία ελιάς με καρπό σχήματος νεφρού, όπως το σχήμα της σημερινής ποικιλίας «Γαϊδουρολιά».

Στη νεότερη Ελληνική ιστορία, με τις ποικιλίες της ελιάς, την περιγραφή τους και τη γεωγραφική τους διάδοση έχουν ασχοληθεί διάφοροι ερευνητές. Από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα μέχρι και το 1950 μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εργασίες των:

1. Σαρακωμένου Διομήδους	1920. Η Ελληνική ελαία, τόμος 1ος, Η Κερκυραϊκή ελαία. Τύποις «Η. Δ. Σακελλαρίου», Εν Αθήναις.
2. Σαρακωμένου Διομήδους	1930. Η Ελληνική ελαία, τόμος 2ος, Το έλαιον. Τύποις «Πυρσού Α.Ε.», Εν Αθήναις.
3. Αναγνωστόπουλου Πάνου	1930. Η Ελληνική ελαιοκομία. Αθήναι.
4. Λύχνου Νικολάου	1948. Το δένδρο της ελαίας και η καλλιέργειά του, τόμος 1ος και 2ος. Τύποις «Δ. Πετσάλη – Γ. Βαλλιανάτου», Αθήναι.

χωρίς όμως να υπολείπονται σε ενδιαφέρον και αξία οι εργασίες των άλλων ερευνητών, ειδικότερα εκείνων που εργάστηκαν σε δύσκολες εποχές στις αρχές του 20ου αιώνα. **Πίνακας 1.**

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ 20ΟΥ ΑΙΩΝΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΕΛΙΑΣ

1. α. Κυπριάδης Επαμεινώνδας ή	1916. Μελέτη περί της ελαίας του Πηλίου. (Κατά τον Ν. Λύχνο).
β. Κυπριάδης Ε. ή	1916. Η Ελαία του Πηλίου. (Κατά τον Κ. Ποντίκη).
γ. Κυπριάδης Ν.	1917. Η Ελαία του Πηλίου, Τύποις «Μ. Μαντζιβελάκη», Αθήναι. (Κατά τον Γ. Μπαλατσούρα). Περιγράφει την ποικιλία «Κονσερβολιά» που καλλιεργείται στο Πήλιο για την παρασκευή επιτραπέζιων ελιών, με βάση τα βοτανικά χαρακτηριστικά της.
2. Ευελπίδης Χρ.	1919. Γεωργική έρευνα του νομού Αχαϊοηλίδος. Τυπογραφείο «Ο Τύπος», Αθήναι. Περιγράφει επτά (7) ποικιλίες ελιάς στην περιοχή της Αχαΐας και της Ηλείας, με βάση το σχήμα των καρπών.
3. Κριμπάς Β.	1922. Άι διαφοράί της ελαίας εις το λεκανοπέδιον της άνω Μεσσηνίας. Δελτ. Ελλην. Γεωργ. Τεύχος 153, Αθήναι. Περιγράφει επτά (7) ποικιλίες ελιάς στην περιοχή της άνω Μεσσηνίας, με βάση τα βοτανικά τους χαρακτηριστικά.
4. Ματθαιόπουλου Γ. και Γαλανού Σπ.	Ελληνικά ελαίαι.
5. Λύχνος Νικόλαος	1926. Γεωργική επισκόπησις των νήσων Παξού και Αντιπάξου. Κέρκυρα. Περιγράφει τις ποικιλίες ελιάς που βρίσκονται στους Παξούς και Αντίπαξους.
6. Καλογερέας Σωκράτης	1932. Άι βρώσιμαι ελαίαι. Τύποις «Ερμού», Αθήναι. Περιγράφει δέκα (10) ποικιλίες ελιάς που είναι κατάλληλες για την παρασκευή βρώσιμων ελιών, δίδοντας βαρύτητα στην ποικιλία «Κονσερβολιά». Πιο συγκεκριμένα αναφέρει τις ποικιλίες: Βόλου-Άρτης, Καλαμών, Μεγάρων, Ισπανική (?), Κολυμπάδα, Καρολιά, Ζαρολιά (Θρούμπα), Καρυδολιά και Δαμασκηνάτη (Γαϊδουρολιά).
7. Παπαλεοντίου Δ. Γ.	1934. Η ελαία εν τη επαρχίᾳ Θηβών. Εκδόσεις Ταμείου πρόνοιας ελαιοπαραγωγής Θηβών, Αθήναι. Βασιζόμενος στις εργασίες του Παν. Αναγνωστόπουλου ανακατέταξε έξι (6) ποικιλίες ελιάς της περιοχής Θηβών.

* **Σημείωση** Οι εργασίες των: **Κυπριάδη Ε., Ευελπίδη Χρ., Κριμπάς Β., Ματθαιόπουλου Γ. - Γαλανού Σπ., Λύχνου Ν. (1926) και Παπαλεοντίου Γ.** δεν βρέθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνάς μας και πιθανόν να έχουν χαθεί. Η αναφορά τους στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στη βιβλιογραφία άλλων συγγραφέων - ερευνητών.

Από το 1950 μέχρι και σήμερα (2005), με την καταγραφή, την περιγραφή και τη διάκριση των ποικιλών της ελιάς στην Ελλάδα έχουν ασχοληθεί πολλοί ερευνητές - συγγραφείς μεταξύ των οποίων οι:

1. Χρυσοχέρης Φραγκίσκος	1969. Μαθήματα ειδικής ελαιοκομίας. Αθήναι.
2. Ποντίκης Κωνσταντίνος	1981. Ελαιοκομία. Γ.Π.Α., Αθήνα.
3. Σφακιωτάκης Ευάγγελος	1984. Μαθήματα Ελαιοκομίας. Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.
4. Συγγελάκης Χ.	1985. Οι ποικιλίες της επιτραπέζιας ελιάς στην Κρήτη. Έκδοση «Ελαιουργική», Αθήνα.
5. Μπαλατσούρας Γεώργιος	1986. Το ελαιόδενδρο, τόμος 1ος. Αθήνα.
6. Μπαλατσούρας Γεώργιος	1992. Η επιτραπέζια ελιά, τόμος 3ος. Αθήνα.
7. Ρούμπος Αθανάσιος	1992. Μαθήματα ελαιοκομίας. Έκδοση «ΤΕΙ Θεσσαλονίκης», Θεσ/νίκη.
8. Μετζιδάκης Ιωάννης	Υπεύθυνος ερευνητής στο εργαστήριο ελαιοκομίας στο Ινστιτούτο Υποτροπικών Φυτών και Ελαίας, στα Χανιά της Κρήτης.
9. Μετζιδάκης Ι. και Μιχελάκης Ν.	2000. Greek olive varieties, pages 84 - 102 in: World Catalogue of Olive Varieties, IOOC, Madrid.
10. Χατζηδημητρίου Μαριάννα	Επίκουρος καθηγήτρια στο Εργαστήριο Δενδροκομίας στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.).
11. Κατσιώτης Ανδρέας	Επίκουρος καθηγητής στο Εργαστήριο Βελτίωσης Φυτών και Γεωργικού Πειραματισμού στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.).
12. Θεριός Ιωάννης	2005. Ελαιοκομία. Εκδόσεις «Γαρταγάνη», Θεσσαλονίκη.

Επίσης με την ελιά, περισσότερο ή λιγότερο εκτενώς ερευνητές - συγγραφείς, μερικοί από τους οποίους είναι:

1. Καββαδάς Δημήτριος	1956. Εικονογραφημένο βοτανικό-φυτολογικό λεξικό, Τόμος 3ος σελίδες 1369 - 1401, Αθήναι.
2. Παπασωτηρίου Δ.	1963. Πρακτική ελαιοκομία.
3. Chandler H. William	1967. Η ελαία στο: Εγχειρίδιο Δενδροκομίας, Τόμος 2ος σελίδες 351 - 380. Μετάφρασις των Λαζάρου Αιμ., Καραμάνου Γρ., Εκδόσεις «Μόσχος Γκιούρδας», Αθήναι.
4. Πανέτσος, Χ. Γ.	1976. Στοιχεία ελαιοκομίας. Αθήνα.
5. Σταθακόπουλος Ν. Π.	1976. Η καλλιέργεια της ελαίας. Αθήνα.
6. Σακαντάνης Κυριάκος	1982. Σύγχρονη πρακτική ελαιοκομία, 4η έκδοση. Αγροτικός εκδοτικός Όίκος «Σπύρος Σπ. Σπύρου», Αθήνα.
7. Ανώνυμος	Όλα για ελιά και ελαιόλαδο. Έκδοση «Καλλιεργητής», Αθήνα.
8. Fooks Richard	Το βιβλίο της ελιάς. Εκδόσεις «Ψίχαλου».
9. Μπαλατσούρας Γεώργιος	1992. Η ελιά, καλλιέργεια με σύγχρονες μεθόδους. Εκδόσεις «Πελεκάνος», Αθήνα.
10. Βασιλακάκης Μιλτιάδης	2004. Η Ελιά, στο: Γενική και ειδική Δενδροκομία, σελίδες 617 - 647, έκδοση 2η. Εκδόσεις «Δ. Γαρταγάνης», Θεσσαλονίκη.

Εκτός από τους ερευνητές των πανεπιστημών και των ΤΕΙ και τους ερευνητές του ΕΘΙΑΓΕ, με τις ποικιλίες ελιάς έχουν ασχοληθεί και πολλοί ιδιώτες, οι οποίοι ή υπέδειξαν, ή κατέγραψαν, ή ακόμα περισσότερο

διέσωσαν διάφορες τοπικές και / ή σπάνιες ποικιλίες ελιάς σε όλη την Ελλάδα.

Με βάση τα δεδομένα από τη βιβλιογραφία, αλλά και την πολύχρονη

προσωπική έρευνα σε όλη σκεδόν την Ελλάδα, παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 (α, β, γ), συνοπικά και με χρονολογική σειρά αναφοράς - περιγραφής, 72 ελληνικές ποικιλίες ελιάς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.αΕΡΕΥΝΗΤΕΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ1
ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΣΑΡΑΚΩΜΕΝΟΣ2
ΠΑΝΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ3
ΝΙΚΟΣ
ΛΥΧΝΟΣ4
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ
ΧΡΥΣΟΧΕΡΗΣ5
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΟΝΤΙΚΗΣ

A/A	ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ	1920 & 1930	1931 & 1939	1949	1969	1981-1992-2000
1.	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ		ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ
2.	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ		ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ
3.	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ ΑΧΛΑΔΟΚΑΜΠΟΥ		(ΑΕΤΟΝΥΧΙ)		
4.	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ		ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΣΤΡΑΒΟΜΥΤΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ
5.	ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ					
6.	ΑΡΙΚΟΜΠΗ					
7.	ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΑΛΕΞ/ΛΗΣ					
8.	ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	(ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ)		ΑΣΠΡΟΛΙΑ		
9.	ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ ΝΤΟΠΙΑ					
10.	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ		ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ
11.	ΒΕΡΟΙΑΣ ΝΤΟΠΙΑ					
12.	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ ③		ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ
13.	ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ					
14.	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ		ΑΔΡΟΚΑΡΠΟΣ	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑΤΗ	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ
15.	ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ					
16.	ΓΚΟΥΜΕΣ ΣΕΡΡΩΝ					
17.	ΓΛΥΚΟΜΑΝΑΚΟ					
18.	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ
19.	ΔΑΦΝΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	①				
20.	ΘΑΣΙΤΙΚΗ		(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)	(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)		
21.	ΘΙΑΚΗ ΚΟΙΝΗ		ΚΟΡΦΟΛΙΑ - - ΛΙΒΑΘΕΙΝΗ	ΑΝΩΗΣΑΝΑ	ΘΙΑΚΗ	ΘΙΑΚΗ
22.	ΘΙΑΚΗ ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ			ΘΙΑΚΗ ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ		
23.	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ		ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
24.	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ ΣΠΑΡΤΗΣ	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ
25.	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ

6 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΦΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	7 ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥΡΑΣ	8 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΟΥΜΠΟΣ	9 ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ	10 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	11 ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ	12 ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΡΙΟΣ
1984 & 1993	1986 & 1992	1992	1995	2000	1990-2004	2005
	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ		ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ		ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ
(ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ)	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ		ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ
					ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ	(ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ)
			ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ
					ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ	(ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ)
					ΑΡΙΚΟΜΠΗ	
					ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΑΛΕΞ/ΛΗΣ	ΑΣΠΡΟΛΙΑ
(ΛΕΥΚΟΛΙΑ;)			ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ		ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	
					ΝΤΟΠΙΑ ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ	(ΝΤΟΠΙΑ ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ)
ΚΟΛΟΒΗ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΚΟΛΟΒΗ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΚΟΛΟΒΗ
					ΝΤΟΠΙΑ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΒΕΡΟΙΑΣ
(ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ)			ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ		ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	(ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ)
					ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ	(ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ)
			ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ		ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ
		ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ	ΓΑΛΑΤΣΑΝΙΚΗ		ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ	ΓΑΛΑΤΣΑΝΙΚΗ
					ΓΚΟΥΜΕΣ	
					ΓΛΥΚΟΜΑΝΑΚΟ	(ΓΛΥΚΟΜΑΝΑΚΟ)
			ΔΑΦΝΕΛΙΑ		ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΕΛΙΑ
					ΔΑΦΝΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)	(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)				ΘΑΣΙΤΙΚΗ	ΘΑΣΙΤΙΚΗ
			ΘΙΑΚΗ		ΘΙΑΚΗ	ΘΙΑΚΗ
					ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ	
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΑ		ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΑΛΑΜΩΝ	ΝΥΧΑΤΗ ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ
			ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.β

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

1
ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΣΑΡΑΚΩΜΕΝΟΣ

2
ΠΑΝΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

3
ΝΙΚΟΣ
ΛΥΧΝΟΣ

4
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ
ΧΡΥΣΟΧΕΡΗΣ

5
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΟΝΤΙΚΗΣ

A/A **ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ
ΕΛΙΑΣ**

1920 & 1930

1931 & 1939

1949

1969

1981-1992-2000

26.	ΚΑΛΟΛΙΑ-ΚΑΡΑΚΟΛΙΑ		ΚΑΛΟΛΙΑ			
27.	ΚΑΡΟΛΙΑ ΛΕΣΒΟΥ		ΣΤΡΑΒΟΛΙΑ	ΚΑΡΟΛΙΑ	ΚΑΡΟΛΙΑ	ΚΑΡΟΛΙΑ
28.	ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ					
29.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ①	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ;	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ		ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ
30.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΣΠΕΤΣΩΝ					
31.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ					
32.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΧΑΛΚ/ΚΗΣ					
33.	ΚΛΩΝΑΡΕΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ					
34.	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	(ΜΑΝΑΚΙ ΑΡΓΟΥΣ)	ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ
35.	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ		ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ
36.	ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ			(ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ)	ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ	
37.	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΒΟΛΙΩΤΙΚΗ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ
38.	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
39.	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ		ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ	ΛΑΔΟΛΙΑ	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ
40.	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΑΣΠΡΟΛΙΑ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ
41.	ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ					
42.	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ	ΚΡΑΝΕΟΜΟΡΦΟΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
43.	ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ ΤΥΡΟΥ					
44.	ΜΑΚΡΗΛΙΑ ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ					
45.	ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ			(ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ)		
46.	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΚΟΙΝΗ	ΑΘΗΝΟΛΙΑ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ - - ΤΣΟΥΝΑΤΗ	ΤΣΟΥΝΑΤΗ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ
47.	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΜΕΓΑΛΗ					
48.	ΜΑΤΟΛΙΑ			ΜΑΤΟΛΙΑ ④		
49.	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	(ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ)				
50.	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		ΜΕΘΩΝΙΑ - - ΜΑΥΡΟΛΙΑ		ΜΑΥΡΟΛΙΑ	ΜΑΥΡΕΛΙΑ

6 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΦΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	7 ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥΡΑΣ	8 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΟΥΜΠΟΣ	9 ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ	10 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	11 ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ	12 ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΡΙΟΣ
1984 & 1993	1986 & 1992	1992	1995	2000	1990-2004	2005
					ΚΑΡΑΚΟΛΙΑ	
			ΚΑΡΟΛΙΑ		ΚΑΡΟΛΙΑ	(ΚΑΡΟΛΙΑ ΛΕΣΒΟΥ)
					ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ	
	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ		ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ		ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ
			ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΣΠΕΤΩΝ		ΝΤΟΠΙΑ ΣΠΕΤΣΩΝ	
					ΝΤΟΠΙΑ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ	
ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ- -ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ- -ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ- -ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ- -ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
			ΚΛΩΝΑΡΕΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ		ΚΛΩΝΑΡΕΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ	
(ΚΟΘΡΕΪΚΗ)	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ		ΜΑΝΑΚΙ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ
			ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ		ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ
			ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ		ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ	(ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ)
ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
(ΠΑΤΡΙΝΙΑ)	ΛΑΔΟΛΙΑ		ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ		ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ
(ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΗ)					ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΗ	(ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΗ)
					ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ	ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ		ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
					ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ ΤΥΡΟΥ	(ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ)
					ΜΑΚΡΗΛΙΑ	
			ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ		ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ	ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΤΣΟΥΝΑΤΗ		ΤΣΟΥΝΑΤΗ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΤΣΟΥΝΑΤΗ
					ΓΙΓΑΣ	
	ΜΑΤΟΛΙΑ		ΜΑΤΟΛΙΑ		ΜΑΤΟΛΙΑ	
					ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
			ΜΑΥΡΕΛΙΑ		ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.γ

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

1
ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΣΑΡΑΚΩΜΕΝΟΣ

2
ΠΑΝΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

3
ΝΙΚΟΣ
ΛΥΧΝΟΣ

4
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ
ΧΡΥΣΟΧΕΡΗΣ

5
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΟΝΤΙΚΗΣ

A/A	ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ	1920 & 1930	1931 & 1939	1949	1969	1981-1992-2000
51.	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ					
52.	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΛΑΔΟΛΙΑ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ
53.	ΜΕΛΟΛΙΑ-ΓΛΥΚΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ	ΓΛΥΚΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ
54.	ΜΟΘΩΝΙΑ	ΜΟΘΩΝΙΑ				
55.	ΜΠΡΑΤΣΕΡΑ					
56.	ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ			ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ		
57.	ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ			ΝΤΟΠΙΑ ⑤		
58.	ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ					
59.	ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ					
60.	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ
61.	ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ					
62.	ΡΑΧΑΤΗ					
63.	ΡΩΜΕΪΚΗ					
64.	ΣΑΛΩΝΙΤΣΑ			ΣΑΛΩΝΙΤΣΑ ;		
65.	ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ	ΑΙΜΟΛΙΑ (ΑΜΜΟΛΙΑ)	ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ		ΜΥΡΤΟΛΙΑ	ΜΥΡΤΟΛΙΑ
66.	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ		ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΕΙΔΗΣ	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ;	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ
67.	ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ ②	ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ		ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ		
68.	ΤΡΑΓΟΛΙΑ		ΝΕΡΟΛΙΑ- - ΤΡΑΓΟΛΙΑ		ΤΡΑΓΟΛΙΑ	ΤΡΑΓΟΛΙΑ
69.	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ② ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ			ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ		
70.	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ					
71.	ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΗ		ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΟΣ		ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΟΣ	ΧΡΥΣΟΛΙΑ
72.	ΨΑΡΟΛΙΑ ΙΣΤΙΑΙΑΣ ①			ΨΑΡΟΛΙΑ		

① = Πιθανόν να είναι η ίδια Ποικιλία

② = Πιθανόν να είναι η ίδια Ποικιλία

③ = Η Ποικιλία, όπως περιγράφεται, πρέπει να είναι η «GORDAL»

6 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΦΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	7 ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥΡΑΣ	8 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΟΥΜΠΟΣ	9 ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ	10 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	11 ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ	12 ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΡΙΟΣ
1984 & 1993	1986 & 1992	1992	1995	2000	1990-2004	2005
					ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ
			ΜΕΛΟΛΙΑ			
					ΜΟΘΩΝΙΑ	
					ΜΠΡΑΤΣΕΡΑ	
					ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ	(ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ)
			ZAKYNΘΟΥ		ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	(ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ)
					ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ
					ΠΕΤΡΟΛΙΑ	ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
			ΠΙΚΡΟΛΙΑ		ΠΙΚΡΟΛΙΑ	(ΠΙΚΡΟΛΙΑ)
					ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ	ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ
			PAXATH		PAXATH	
					ΡΩΜΕΪΚΗ	
					ΣΑΛΩΝΙΤΣΑ ;	
			ΜΥΡΤΟΛΙΑ		ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ	ΜΥΡΤΟΛΙΑ
			ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ		ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ
					ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ	
(ΤΡΑΓΟΛΙΑ)			ΤΡΑΓΟΛΙΑ		ΤΡΑΓΟΛΙΑ	ΤΡΑΓΟΛΙΑ
	ΕΛΙΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ		ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ		ΝΗΣΤΙΩΤΙΚΗ	
			ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ		ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
					ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΗ	ΧΡΥΣΟΛΙΑ
			KAROLIA ΙΣΤΙΑΙΑΣ		ΨΑΡΟΛΙΑ	

4 Από τη Φωτογραφία που παρατίθεται στην σελ. 294 του 1ου Τόμου συνεπάγεται ότι δεν είναι «ΜΑΤΟΛΙΑ»

5 Δεν είναι ίδια με τη «ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ»

( ) Απλή Φωτογραφία ή αναφορά

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΓΗΓΕΝΕΙΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΕΡΚΥΡΑ - ΠΑΞΟΙ

ΛΙΑΝΟΛΙΑ
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ
ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ
ΠΙΚΡΟΛΙΑ
ΜΕΛΟΛΙΑ

ΑΜΦΙΣΣΗΣ ②
ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ

ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ - ΑΡΤΑ

ΛΙΑΝΟΛΙΑ ⑪
ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ ⑫
ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑬

ΠΡΕΒΕΖΑ - ΛΕΥΚΑΔΑ

ΛΙΑΝΟΛΙΑ ⑯
ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ
ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ
ΘΙΑΚΗ ⑯

ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ - ΙΘΑΚΗ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΙΑΚΗ ⑯
ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ
ΤΡΑΓΟΛΙΑ
(ΖΥΜΟΛΙΑ)

ZAKYNTHOS

ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ⑯
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ
ΘΙΑΚΗ ⑯
ΤΡΑΓΟΛΙΑ

ΜΕΣΣΗΝΙΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ⑯
ΚΑΛΑΜΩΝ
ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ⑯
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑯
ΤΡΑΓΟΛΙΑ ⑯

ΠΕΛΛΑ

ΠΙΕΡΙΑ - ΗΜΑΘΙΑ

ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ ③
ΝΤΟΠΙΑ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΤΡΙΚΑΛΑ - ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑ - ΦΩΚΙΔΑ

ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ⑯
ΡΑΧΑΤΗ
ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑯
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΚΑΛΑΜΩΝ
ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ

ΚΟΘΡΕΪΚΗ ⑯
ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ

ΑΧΑΪΑ - Κ. ΑΡΚΑΔΙΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ⑯
ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ⑯
ΡΑΧΑΤΗ
ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑯
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΜΕΓΑΛΗ

ΜΟΘΩΝΙΑ
(ΜΠΡΟΥΤΣΟΛΙΑ)

ΗΛΕΙΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΜΑΤΟΛΙΑ ⑯
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑯
ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ
ΚΑΛΑΜΩΝ
ΘΙΑΚΗ ⑯

ΤΡΑΓΟΛΙΑ

ΚΥΘΗΡΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑯

ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑯
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑯

ΚΙΛΚΙΣ - ΣΕΡΡΕΣ

ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΘΑΣΙΤΙΚΗ
ΓΚΟΥΜΕΣ

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ - ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ④
ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ ⑤
ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ ⑥
ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ⑦
ΘΑΣΙΤΙΚΗ

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ
(ΔΑΦΝΟΛΙΑ)

ΛΑΡΙΣΑ - ΜΑΓΝΗΣΙΑ - Β. ΣΠΟΡΑΔΕΣ

ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑯
ΜΕΓΑΡΩΝ

ΦΘΙΩΤΙΔΑ - ΒΟΙΩΤΙΑ - Β & Κ ΕΥΒΟΙΑ

ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑯
(ΨΑΡΟΛΙΑ)
(ΣΑΛΩΝΙΤΣΑ)

ΚΑΛΑΜΩΝ
ΜΕΓΑΡΩΝ
ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ

ΚΟΡΙΝΘΙΑ - ΑΡΓΟΛΙΔΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ⑯
ΚΟΘΡΕΪΚΗ ⑯
ΜΕΓΑΡΩΝ ⑯
ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ ⑯
ΓΑΪΔΟΥΡΟΛΙΑ
(ΜΠΡΑΤΣΕΡΑ)

ΑΡΙΚΟΜΠΗ
ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ
ΓΛΥΚΟΜΑΝΑΚΟ
ΝΤΟΠΙΑ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ
ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΣΠΕΤΣΩΝ
ΜΑΚΡΥΛΙΕΣ ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ

ΛΑΚΩΝΙΑ - ΚΥΝΟΥΡΙΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑯
ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ⑯
ΚΑΛΑΜΩΝ ⑯
ΜΕΓΑΡΩΝ ⑯
ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ ⑯

ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ
ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ
ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ
ΚΑΛΟΛΙΑ
ΤΡΑΓΟΛΙΑ ⑯
ΓΑΪΔΟΥΡΟΛΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΡΗΤΗ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ⑯
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑯
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑯

ΔΡΑΜΑ - ΚΑΒΑΛΑ - ΞΑΝΘΗ

ΘΑΣΙΤΙΚΗ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΚΟΜΟΤΗΝΗ - ΕΒΡΟΣ

ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ①
ΘΑΣΙΤΙΚΗ
ΑΣΠΡΟΛΙΑ

ΣΥΝΩΝΥΜΑ

1. ΜΑΚΡΗΣ
2. ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
3. ΣΚΩΤΙΝΙΩΤΙΚΗ - ΝΤΟΠΙΑ
4. ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
5. ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
6. ΜΕΤΑΓΓΙΤΣΙΝΗ
7. ΔΑΦΝΟΛΙΑ
8. ΘΑΣΟΥ

ΘΑΣΟΣ

ΘΑΣΙΤΙΚΗ ⑧
ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑨

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ⑩
ΘΑΣΙΤΙΚΗ
ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ

9. ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
10. ΜΑΚΡΗΛΙΑ
11. ΚΕΡΚΥΡΕΪΚΗ
12. ΝΗΣΤΙΩΤΙΚΗ
13. ΜΠΟΛΙΑΝΑ - ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
14. ΒΟΛΙΩΤΙΚΗ - ΠΗΛΙΟΥ
15. ΚΟΛΟΒΗ
16. ΦΡΑΓΓΟΛΙΑ
17. ΡΟΥΓΙΑΔΑ
18. ΠΡΕΒΕΖΑΝΑ
19. ΠΛΕΞΙΔΟΛΙΑ
20. ΠΑΤΡΙΝΗ
21. ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
22. ΜΑΝΑΚΙ
23. ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ - ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
24. ΧΟΥΡΜΑΔΟΛΙΑ
25. ΑΝΩΗΣΑΝΑ
26. ΣΤΑΦΙΔΟΛΙΑ - ΒΑΤΣΙΚΗ
27. ΠΑΤΡΙΝΗ
28. ΑΘΗΝΟΛΙΑ
29. ΝΑΝΑΚΙ - ΚΡΗΤΙΚΙΑ
30. ΜΑΝΑΚΙ
31. ΛΑΔΟΛΙΑ
32. ΜΑΝΑΚΙ ΑΣΠΡΟ
33. ΛΑΔΟΛΙΑ
34. ΜΑΝΑΚΙ ΨΙΛΟ
35. ΦΡΑΓΓΟΛΙΑ
36. ΜΑΝΑΚΙ ΧΟΝΔΡΟ
37. ΧΑΜΑΔΑ
38. ΝΤΟΠΙΑ
39. ΤΣΑΜΠΟΛΙΑ
40. ΡΟΥΣΣΟΛΙΑ
41. ΑΣΠΡΟΛΙΑ - ΔΑΡΕΙΚΗ
42. ΤΣΑΜΠΙΔΟΛΙΑ - ΜΠΟΤΣΙΚΟΛΙΑ
43. ΑΘΗΝΟΛΙΑ
44. ΞΗΛΟΛΙΑ - ΚΟΥΤΣΟΥΛΙΕΡΑ
45. ΜΠΟΥΡΑΚΛΑ
46. ΛΑΔΟΛΙΑ
47. ΑΣΠΡΟΛΙΑ - ΜΟΥΡΑΤΟΛΙΑ
48. ΚΑΚΟΥΡΗ - ΚΑΚΟΥΡΟΥ
49. ΑΣΚΟΥΔΑ
50. ΜΗΛΟΛΙΑ
51. ΒΑΤΣΙΚΗ
52. ΧΩΡΑΪΤΙΚΗ
53. ΜΑΤΣΑ
54. ΝΕΡΟΛΙΑ
55. ΤΣΟΥΝΑΤΗ - ΑΘΗΝΟΛΙΑ
56. ΨΙΛΟΛΙΑ
57. ΑΣΚΟΥΔΑ-ΘΡΟΥΜΠΑ-ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
58. ΝΤΟΠΙΑ
59. ΛΙΑΝΟΛΙΑ
60. ΤΣΟΥΝΑΤΗ
61. ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ

ΛΗΜΝΟΣ - ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ

ΛΕΣΒΟΣ

ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ ⑯
ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ⑯
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑰
ΚΑΡΟΛΙΑ
(ΑΤΣΙΓΓΑΝΑ)

ΣΚΥΡΟΣ

ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ

ΨΑΡΑ - ΧΙΟΣ

ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑳
ΔΑΦΝΟΛΙΑ

ΑΤΤΙΚΗ - Ν. ΕΥΒΟΙΑ - Β. ΚΥΚΛΑΔΕΣ

ΜΕΓΑΡΩΝ ⑲
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ⑳
ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ⑳
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ
ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ

ΙΚΑΡΙΑ - ΣΑΜΟΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΔΑΦΝΟΛΙΑ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑳

ΚΕΝΤΡ. ΚΥΚΛΑΔΕΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑳
ΔΑΦΝΟΛΙΑ
ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ ⑳

ΒΟΡΕΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
(ΚΟΠΡΟΛΙΑ)

ΝΟΤΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ⑳
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑳

ΝΟΤΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ - ΡΟΔΟΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ ⑳
(ΚΟΠΡΟΛΙΑ)
FRANTOIO

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΡΗΤΗ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ⑳
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ⑳
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑳
(ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ;)

ΚΥΠΡΟΣ

ΝΤΟΠΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

**ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ
ΠΟΥ ΦΥΤΕΥΟΝΤΑΙ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΚΕΡΚΥΡΑ - ΠΑΞΟΙ	ΠΕΛΛΑ	ΚΙΛΚΙΣ - ΣΕΡΡΕΣ
ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ - ΑΡΤΑ	ΠΙΕΡΙΑ - ΗΜΑΘΙΑ	ΘΕΣ/ΝΙΚΗ - ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ
ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΩΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΠΡΕΒΕΖΑ - ΛΕΥΚΑΔΑ	ΤΡΙΚΑΛΑ - ΚΑΡΔΙΤΣΑ	ΛΑΡΙΣΑ - ΜΑΓΝΗΣΙΑ - Β.ΣΠΟΡΑΔΕΣ
ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ - ΙΘΑΚΗ	ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑ - ΦΩΚΙΔΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ - ΒΟΙΟΤΙΑ - Β & Κ ΕΥΒΟΙΑ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΘΙΑΚΗ	ΚΑΛΑΜΩΝ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΚΑΛΑΜΩΝ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΟΘΡΕΪΚΗ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΑΧΑΪΑ - Κ. ΑΡΚΑΔΙΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ - ΑΡΓΟΛΙΔΑ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΚΟΘΡΕΪΚΗ ΜΕΓΑΡΩΝ ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ ΚΑΛΑΜΩΝ ΓΑΪΔΟΥΡΟΛΙΑ
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΗΛΕΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ - ΚΥΝΟΥΡΙΑ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΚΑΛΑΜΩΝ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΚΑΛΑΜΩΝ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ ΜΕΓΑΡΩΝ ΓΑΪΔΟΥΡΟΛΙΑ
ΚΥΘΗΡΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΡΗΤΗ
	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ

ΔΡΑΜΑ - ΚΑΒΑΛΑ - ΞΑΝΘΗ

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΜΕΓΑΡΩΝ
ΜΑΝΑΚΙ
ΘΑΣΙΤΙΚΗ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΚΑΛΑΜΩΝ

ΘΑΣΟΣ

ΘΑΣΙΤΙΚΗ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΜΕΓΑΡΩΝ

ΛΗΜΝΟΣ - ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ
ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΜΕΓΑΡΩΝ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ

ΣΚΥΡΟΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ

ΑΤΤΙΚΗ - Ν. ΕΥΒΟΙΑ - Β. ΚΥΚΛΑΔΕΣ

ΜΕΓΑΡΩΝ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ

ΚΕΝΤΡ. ΚΥΚΛΑΔΕΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ

ΝΟΤΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΡΗΤΗ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ

ΚΟΜΟΤΗΝΗ - ΕΒΡΟΣ

ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΜΕΓΑΡΩΝ
ΘΑΣΙΤΙΚΗ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ

ΛΕΣΒΟΣ

ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ
ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ
ΜΕΓΑΡΩΝ

ΨΑΡΑ - ΧΙΟΣ

ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ
ΜΕΓΑΡΩΝ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ

ΙΚΑΡΙΑ - ΣΑΜΟΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ

ΒΟΡΕΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ

ΝΟΤΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ - ΡΟΔΟΣ

ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ
ΚΟΘΡΕΪΚΗ
ΜΕΓΑΡΩΝ

ΚΥΠΡΟΣ

ΝΤΟΠΙΑ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
PICUAL
MANZANILLA
ΚΑΛΑΜΩΝ

Εκτός από τις ποικιλίες του Πίνακα 2 (α, β, γ) στη βιβλιογραφία αναφέρονται επίσης και πολλές άλλες ποικιλίες ελιάς των οποίων η ύπαρξη δεν είναι σίγουρη - επιβεβαιωμένη.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι στις εργασίες μέχρι και του Ν. Λύχνου, το 1948, δεν περιλαμβάνονται - περιγράφονται ή αναφέρονται οι ποικιλίες των Δωδεκανήσων, διότι τα Δωδεκάνησα δεν αποτελούσαν μέρος της Ελληνικής επικράτειας.

Βέβαιο είναι ότι δεν έχει γίνει, μετά από το Ν. Λύχνο, ουσιαστική και συστηματική προσπάθεια καταγραφής και περιγραφής των γυγενών ποικιλιών της ελιάς στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια ήταν άγνωστες, ακόμα και στους επιστήμονες, οι μερικές περίπου ελληνικές ποικιλίες. Ούτε βέβαια υπάρχουν αναφορές για κλώνους ποικιλιών ελιάς, με δύο μόνον εξαιρέσεις:

A) Το Φ. Χρυσοχέρη (1969), ο οποίος αναφέρει στη σελίδα 42 των Μαθημάτων Ειδικής Ελαιοκομίας την ύπαρξη ενός κλώνου της ποικιλίας «Καρυδολιά», την «Καρυδολιά Α'» όπως την ονομάζει, με χαρακτηριστικά την πρωιμότερη ωρίμανση και την ανθεκτικότητά της στο ψύχος.

Πραγματικά, το δένδρο της «Καρυδολιά Α'» που είναι φυτεμένο και βρίσκεται στο δενδροκομείο του Γ.Π.Α. (στην ln σειρά, το 12ο φυτό από αριστερά), με βεβαιότητα έχει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά της ποικιλίας «Καρυδολιά». Ο συγκεκριμένος κλώνος, όμως, διαφέρει και δεν πρέπει να συγχέεται με την ποικιλία «Καρυδολιά Χαλκιδικής».

B) Το Γ. Μπαλατσούρα (1992), ο οποίος αναφέρει στη σελίδα 48 του Ζουτόμου, «Η Επιτραπέζια Ελιά», τα εξής:
a) Ότι στην νήσο Θάσο καλλιεργείται παραλλαγή της ποικιλίας «Θρουμπολιά».

b) Ότι η ποικιλία «Ελιά Ηγουμενίτσας» που καλλιεργείται κατ' αποκλειστικότητα στις περιοχές Ηγουμε-

νίτσας, Πρέβεζας, Παραμυθιάς, Φιλιππάδας κ.τ.λ. είναι μάλλον κλώνος της ποικιλίας «Κονσερβολιά».

Και οι δύο αυτές παραλλαγές ή κλώνοι, κατά τον κ. Γ. Μπαλατσούρα, πρέπει να θεωρούνται ξεχωριστές ποικιλίες, διότι τα χαρακτηριστικά τόσο των δένδρων όσο και των καρπών διαφέρουν πολύ περισσότερο από τις ποικιλίες «Θρουμπολιά» και «Κονσερβολιά» αντίστοιχα, απ' ότι για παράδειγμα διαφέρουν τα χαρακτηριστικά της «Κοθρέικης» με εκείνα του «Άγουρομάνακου», που ορθά θεωρούνται διαφορετικές ποικιλίες.

Σε κάθε περίπτωση οι περισσότεροι ερευνητές πίστευαν και πολλοί το πιστεύουν, ακόμα και σήμερα, ότι ο μεγάλος αριθμός ονομασιών ελιάς που απαντάται στην Ελλάδα ήταν και είναι συνώνυμα καταγεγραμμένων ποικιλιών.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα της περίπτωσης αυτής είναι οι ποικιλίες «Θασίτικη», «Γλυκομάνακο» και «Ντόπτα Ζακύνθου», οι οποίες λανθασμένα θεωρούνται συνώνυμα των γνωστών ποικιλιών «Θρουμπολιά», «Κοθρέικη - Μανάκα» και «Λιανολιά Κερκύρας» αντίστοιχα.

Άλλοι αντίθετα πίστευαν και ποτεύουν ότι οι ονομασίες αυτές είναι ελληνικές

ονομασίες ποικιλών ελιάς ξένης προέλευσης (Ιταλικές κ.α.), που κατά καιρούς και με διάφορους τρόπους έχουν έλθει στην Ελλάδα. Οι ενδείξεις και το αντίστοιχο φυτικό υλικό απ' όλη την Ελλάδα οδηγούν, προς το παρόν, στο συμπέρασμα ότι ο αριθμός των ελληνικών ποικιλιών ελιάς είναι αρκετά μεγαλύτερος από τις 72 του Πίνακα 2 και μπορεί μάλιστα να ανέρχεται ακόμα και στις 85 - 90 ποικιλίες.

Οι διαφωνίες που από χρόνια υπάρχουν για τα θέματα αυτά μεταξύ των ερευνητών - επιστημόνων, είναι σίγουρο ότι πολύ σύντομα θα

κοπάσουν, γιατί με τις νέες και αξιόπιστες μεθόδους της επιστήμης, όπως είναι π.χ. οι μοριακοί δείκτες RAPDs και AFLPs που εφαρμόζονται πλέον και στην χώρα μας, θα γνωρίζουμε με σιγουρία και ακρίβεια στην Ελλάδα το γενετικό υλικό ελιάς που διαθέτουμε.

Στον Πίνακα 3 γίνεται, μετά από 58 περίπου χρόνια (Ν. Λύχνος 1948), μία νέα προσπάθεια καταγραφής των παραδοσιακά καλλιεργούμενων και / ή γυγενών ποικιλιών ελιάς της κάθε περιοχής της Ελλάδας.

Συμπληρωματικά στον Πίνακα 4 αναφέρονται και οι ποικιλίες ελιάς όπως αυτές φυτεύονται σήμερα στην κάθε περιοχή της Ελλάδας, από τον οποίο γίνεται εύκολα αντιληπτός ο βαθμός συρρίκνωσης του αριθμού των ποικιλιών ελιάς, ανεξάρτητα από τους λόγους που οδηγούν τους σπερινούς ελαιοκαλλιεργητές σε αυτές τους επιλογές.

Βιβλιογραφία

«ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΕΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Γεώργιος Δ. Κωστελένος, Α' Έκδοση Ιούλιος 2006, από την «ΕΥΡΙΠΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ»

